

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Scuola Gregoriana v Rimu.

Spominjam se, da je bil staval pred več leti na občnem zboru cecilijinega društva za ljubljansko škofijo g. prof. Smrekar predlog, naj bi se dovolilo gregorijanski šoli v Rimu nekaj podpore, kajti ta zavod je po mislih gospoda predlagatelja eminentne važnosti za preosnovo cerkvene glasbe in za razširjanje cecilijanske ideje.

Takrat sem čul prvič o gregorijanski šoli. Kasneje sem čital tu in tam kaj o tem zavodu. Ker pa sem imel slednjič priliko prav od blizu opazovati gregorijansko šolo, in ker sem prepričan, da je res posebne važnosti za preosnovo cerkvene glasbe v središči krščanskega sveta, in ker utegne ta zavod več ali manj zanimati tudi čitatelje našega cerkveno-glasbenega lista, hočem Vam v nekaterih črticah narisati zgodovino, razvoj in uspehe tega društva.

Leta 1874. sprejel je katoliški shod v Bolonji enoglasno predlog, naj bi se tudi po Italiji gledé na potrebo preosnove cerkvene glasbe, in gledé na velikanske uspehe nemškega cecilijinega društva, ustanavljale pevske šole. Cav. Meluzzi, kapelnik pri cerkvi sv. Petra v Rimu, potrdil je v posebni knjižici, katero je izdal v ta namen, ta predlog, ob enem pa je opiraje se na razsodbo glasbenika Baini-ja poudarjal potrebo ustanovitve sistematično izvežbanih pevskih šol.

Ali tedanje žalostne cerkveno-politične razmere in pa vsled tega pomanjkanje denarnih sredstev so te času primerne predloge pokopale v negotovo bodočnost. Cerkevno petje in glasba v Rimu je zvečine še do danes ostala brez reforme. Le tedanji rektor nemško-avstrijskega gostišča S. Maria dell' Anima, msgr. Jänig, sam jako vnet za pravo cerkveno glasbo, hoteč pa še posebej oskrbeti cerkvi, kateri je bil predstojnik, dostojno cerkveno petje, je ponudil predsedniku nemškega cecilijinega društva, kanoniku dr. Witt-u, deset tisoč lir na razpolago, ako bi hotel ustanoviti v Animi pevsko šolo, ki bode oskrbovala cerkveno petje v omenjeni cerkvi. S tem denarjem je bil položen temeljni kamen gregorijanski šoli.

Znana je požrtovalnost pokojnega Witta; še bolj pa njegov pogum. Temu se je zahvaliti, da se je mogla „Scuola Gregoriana“ novembra meseca l. 1880. odpreti. Podpirali so jo s početka najbolj cecilijanci — lahko rečemo

— celega sveta, izmed katerih imenujem le sedanjega pom. škofa Donelly-ja v Dublinu, in znanega skladatelja Singenberger-ja v Ameriki. Prvikrat se je pokazala v javnosti pri črni maši po pokojnem kardinalu Kutschker-ju in pri cerkveni slavnosti ob priliki poroke pokojnega cesarjeviča Rudolfa; takrat se je pela neka vokalna maša Wittova. Od takrat so zahtevali gregorijansko šolo tudi v druge cerkve v Rimu. Pri posvečevanju nove cerkve „Naše ljube Gospé presv. Srca“ na Piazza Navona oskrbela je „Scoula Gregoriana“ petje pri pontifikalni maši in pri obojih pontifikalnih večernicah.

Ali boriti se je bilo takoj od začetka z materialnimi sredstvi. Ni čuda! Na tujih tleh ustanoviti zavod ni mala reč. In reči moremo, poglobiti temelj za obstoj gregorijanske šole položila so cecilijanska društva, katera so po svojih predstojnikih na Nemškem, Angleškem in Ameriki nabrala v dveh letih 16 tisoč lir, s katerimi so se oprave in druge potrebščine nabavile. S tem pa se je glavnicata zmanjšala, da ni bilo mogoče več sprejeti toliko dečkov, kolikor jih je potreba za dostojno petje v cerkvi. Tedaj pa je pristopil na pomoč šoli upravni svet Anime, ki je vsaj za nekaj časa zagotovil obstoj gregorijanske šole s tem, da je sklenil dati v svoji hiši primerne prostore za stanovanje dečkov in vodstva in pa sedem tisoč lir na leto proti temu, da gregorijanska šola oskrbuje vse cerkveno petje v cerkvi S. Maria dell' Anima.

Da ni upravni svet tega storil, morala bi bila šola po tolikih naporih kan. dr. Witta zaspiti. Kajti po njegovi smrti sklenil je občni zbor nemškega cecilijinega društva v Briksenu na Tirolskem (10. — 12. sept. l. 1889), „da je po smrti glavnega predsednika Fr. Witt-a smatrati podporno društvo za vzdrževanje gregorijanske šole kot zamrlo“, in da nemško cecilijino društvo ne prevzame nobene druge skrbi in odgovornosti za šolo, kakor da bode po razmerah in potrebi nabrane novce zavodu oddajalo. — Istina je, da so po smrti kan. dr. Witt-a dohodki za gregorijansko šolo jako pičlo dohajali. Bati se je bilo, da se zavod razstane.

Škoda v resnici, ako bi se bilo to zgodilo, kajti z dekretom kongregacije cerkvenih obredov z dné 21. decembra 1882 bila je potrjena „Scoula Gregoriana“ kot cerkvena pevska šola in postavljena pod pokroviteljstvom kongregacije „rituum“.

Rešili so sedaj šolo njeni rimski prijatelji. Dočim so spočetka dohajali v Rim dečki iz Nemčije, ter se ondi šolali v laških učilnicah (deloma pač tudi v zavodu), in ko so odrastli se niso vedeli skoro kam obrniti, in so se večinoma porazgubili po nizkih službah, sklenil je vodja dr. P. Müller z gregorijansko šolo združiti tudi penzionat. To se mu je posrečilo. Sedaj prihajajo v zavod dečki iz boljših laških družin, ki deloma plačujejo mesečne doneske, deloma pa se vzdržujejo iz obresti glavnice. Vsako leto jih ostane nekoliko čez počitnice v zavodu, drugi se povrnejo koncem šolskega leta k starišem na počitnice. Prostora je za kakih 12 — 16 dečkov. Ti obiskujejo bližnje ljudske šole pri sv. Apolinariju, nekateri tudi gimnazijo ali tehniško šolo. Dečki imajo zadnja leta tudi vsi lastno uniformo z liro na kapi. V šolo in iz šole in po sprehodih jih spremlja, doma pa nadzoruje kot prefekt klerik, ki obiskuje bogoslovje v Rimu.

Sploh so dečki jako zadovoljni v zavodu. Vsaki dan se učé petja po jedno uro, in čez nekaj mesecev, recimo čez pol leta, so bolj nadarjeni izvrstno peli Palestrinijeve glasbotvore. — Ob enem nekateri izmed njih tudi ministrirajo v Animi.

Duša zavodu od prvega začetka pa je vodja dr. Peter Müller. Rojen v St. Gallenu v Švici je muziciral že kot deček pod vodstvom starejšega Greith-a, ki je bil ondi kapelnik. Ta je namreč podučeval Singenberger-ja, svojega sina in Müllerja. Še preden je začel dr. Witt razvijati po Nemškem prapor preosnove cerkvene glasbe, se je mlademu Müller-ju vnelo srce za resnobno cerkveno glasbo. Veselje do cerkvenega petja se mu je utrdilo v Feldkirchu, kjer je študiral v zavodu očetov jezuitov. Ko pa je prišel kot bogoslovec v Rim v glasoviti Collegium Germanico-hungaricum, je ondi med svojimi tovariši vodil cerkveno glasbo in mnogo mladih bogoslovcev navdušil za cecilijansko idejo. Dovršivši študije in promoviran doktorjem modro- in bogoslovja, postal je beneficijant na Bavarskem v nekem selu rezenske škofije. Ondi se je seznanil z Witt-om ter od njega sprejel poziv, naj prevzame vodstvo nove gregorijanske šole v Rimu. Dasi ni dosegel priznanja in časti v tej svoji težavni službi, čislajo ga vendar rimski glasbeniki kot veščaka v svoji stroki, kot izbornega dirigenta. V zasebnem pogovoru z njim se lahko prepričaš o njegovi skromnosti, ponižnosti in potrpežljivosti. Nasprotnikov idej, katere zastopa, imel je v Rimu in Italiji in jih še ima; sovražnika menim, da nima nobenega. Skazal se je tudi kot cerkveni komponist, dasi v svoji skromnosti niti ne govori o tem. Toliko sem slučajno opazil nekoč v njegovem stanovanji, da mu je tiskal Singenberger v Ameriki v prilogi svojega glasbenega lista nekaj novejših kompozicij. Kot cerkveni glasbenik posebno dobro pozna italijanske mojstre, dasi je tudi gibanje cecilijansko po Nemškem in Ameriki bistrim očesom spremljal do danes.

Rekel sem, da je duša zavodu dr. P. Müller. In po pravici! Prepričan sem, da bi bila gregorijanska šola ob raznih neugodnostih in neprilikah gotovo vže zapala pozabljivosti, da je ni s krepko roko vzdrževal in podpiral skozi vsa leta navdušeni vodja. Žrtvoval je zavodu tudi občutljive denarne svote. In še danes — star mora biti okrog 45 let — je predstojnik gregorijanski šoli, dasi je že pred par leti tožil, da bo moral pustiti vodstvo zavoda, kajti že nekaj let sem mu sluh peša. Ko odloži svojo dosedanjo službo, povrniti se misli nazaj v svojo domovino, v svobodno Švico.

Omeniti mi je, da so sv. Oče Leon XIII. gregorijansko šolo na razne načine in ob raznih prilikah odlikovali. Najprej so poslali pohvalno pismo msgr. rektorju Jänigu, ki je postavil prvi temelj mlademu zavodu, potem so dovolili vodji dr. P. Müller-ju, da sme v ta namen v Rimu bivali. O božiči l. 1880. poslali so 500 lir kot darilo v glasbene svrhe. L. 1881. 15. marca podelili so vsem gojencem srebrne svetinje, vodji pa zlato v zasebni avdijenci kot priznanje za lepo petje, katero je šola oskrbela v Vatikanu. L. 1890. ob priliki sprejetja nemških romarjev se je gregorijanska šola v Vatikanu zopet dobro obnesla. Nekaj pesnij morali so pevci na željo sv. Očeta ponoviti. Še med tem ko so bili romarji v avdijenci, poprašajo sv. Oče nekega prelata: „Dove sta il maestro Müller?“ Ko pa so bili romarji odslovljeni, smeli so vsi

gojenci pred sv. Očeta. Za vodjo, kakor za vsakega gojenca imeli so sv. Oče prijazno, pohvalno in bodrilno besedo, najmlajšega pa so dvignili in prijazno pobožali.

To zadostuj v znak, da je šola gregorijanska od prvega začetka do danes našla mnogo priznanja in odlikovanja. To pa tudi dokazuj, da cecilijanska ideja, kateri jedino služi „Scoula Gregoriana“, vživa v najvišjih cerkvenih krogih zaslužen priznanje.

Odgovoriti nam je še na vprašanje, kje in kako nastopa, in s kakim uspehom se sme ponašati gregorijanska šola. Razen rednega petja pri službi božji, katero oskrbuje v cerkvi dell' Anima, dobila in izvršila je že v raznih cerkvah povabila na cerkvene slavnosti. Izmed teh omenjam, da je nekaterekrat dr. P. Müller oskrbel s svojo šolo petje v katakombah, kadar je bila ondi kaka cerkvena svečanost. Razen tega poje navadno pri 40urni pobožnosti in ob drugih svečanostih v cerkvi Campo Santo za sv. Petrom. Mnogokrat je bila vabljen peti v pijemonteški narodni cerkvi vpricho kraljeve italijanske družine, seveda s privoljenjem cerkvenih oblastij. Nadalje sodelujejo dečki gregorijanske šole tudi v sikstinski kapeli in pri sv. Petru v Vatikanu.

Kar se tiče proizvajanja posamnih glasbenih umotvorov opozarjam, da je pisal pred leti, ko je bil dr. P. Müller še v Germaniku bogoslovec in ob enem voditelj petja, dr. Witt v svojih popotnih črticah iz Rima, „da je figuralni zbor, katerega je ustanovil dr. P. Müller v Germaniku tako izboren, da mu ni para na Nemškem, in da ga v koralu niti Beuronci ne prekosé“. Prav tako požrtovalno vodi sedaj tudi gregorijansko šolo, ki seveda nima toliko močij, kakor jih je bilo mogoče pridobiti v Germaniku. Ali vendar sem slišal težje in ložje skladbe Witta, Greitha, Stehle-ja, Hallerja, Singenbergerja i. dr. prav vrlo proizvajati. Najbolj pa so mi ugajale kompozicije starih italijanskih glasbenikov, osobito Palestrine. V teh glasbotvorih, zdi se, da je gregorijanska šola najbolj močna.

In če vprašamo slednjič s kakimi uspehi se more ponašati naš zavod, moramo si odgovoriti, da je velikanskega pomena za preosnovo cerkvene glasbe v katoliški cerkvi. Znano je, da so jo tudi Italijani gledé cerkvene glasbe zavezili daleč tja na posvetna tla, in da se sami zavedajo, da tu treba reformirati. Zato je neizmerne važnosti prav v Rimu gregorijanska šola, ki kaže domačinom in tujcem, kakošna bi morala biti v cerkvi glasba in kaj obsega cecilijanska ideja. V tem pogledu se je tudi že mnogo doseglo. Jela so se ustanavljati po drugod cecilijanska društva in posebne cerkvene pevske šole, postavim v Milano, odkoder vsako leto prihaja stolni kapelnik v Animo poslušat cerkveno petje in se posvetovat o raznih zadevah k vodji dr. Müller-ju. Tudi kardinal-nadškof iz Beneventa de Rende spoznavši, da glasba kakoršna se sliši sedaj po cerkvah ni cerkvena, poslal je v Rim pred par leti nekega glasbenika svoje škofije, in sicer s priporočilnim pismom do dr. Müllerja, ki naj bi dotičniku pokazal kakšno glasbo zahtevajo liturgična pravila in kako se ima izvajati na koru cerkvena glasba. Tako se vžigajo tu in tam iskrice cecilijanske ideje, ki, upajmo ne bodo več ugasnile, marveč bodo plamtele bolj in bolj po širni Italiji za povzdigo pravega cerkvenega petja. Seveda se najdejo tu in tam kruhoborci, ki bi radi

gregorijansko šolo s pomočjo nekaterih časnikov pred svetom osmešili. Ali to so, kakor rečeno kruhoborci, katerim bi odzvonilo za vselej po cerkvah, ako bi se jela izvajati reforma cerkvene glasbe. In tega se bojé, zato pa rujejo. — Kakor pri nas, tako je tudi v Rimu: mnogi bi se vneli za resnobno cerkveno glasbo, toda poduka jim nedostaja. Tudi v tem smislu praktično deluje gregorijanska šola: kaže da glasba po cerkvenih pravilih ni tako pusta, mrzla, počasna in mrtva, kakor jo nasprotniki opisujejo. Zato pa je želeli, da bi se „Scoula Gregoriana“ v Rimu še nadalje ohranila. Kanonik dr. Witt je pač daleč videl, ko je sprožil idejo cerkvene pevske šole v Rimu. Njegova ideja, kakor smo videli vsaj deloma, že lepih sadov donaja.

Dr. A. Karlin.

Cesarji — cerkveni skladatelji.

Razni časniki so že naznanjali glasbeno delo, vredno, da se pečamo ž njim i mi kot Avstrijci in prijatelji cerkvene glasbe. Slove: „Glasbena dela cesarjev Ferdinanda III., Leopolda I. in Jožefa I.“ Po naročilu c. kr. ministerstva za bogočastje in pouk na svitlo dal Gvidon Adler. Pooblašćene ljudske izdaje (založila Artaria & Co. na Dunaji I, Kohlmarkt 9) partitura in glasovi od A. R. Hermann-a — Dasi utegnemo o tem cesarskem delu še obširnjeje govoriti, hoćemo za danes svojo dolžnost s tem izpolniti, da čć. bralce na-nj opozarjamo.

Zgoraj imenovani cesarji ne stojé osamljeni na glasbenem polji, marveć nam zgodovina mnogo pripoveduje, kako da se je na habsburških dvorih glasba gojila s posebno marljivostjo in so dolgo vrsto let najboljši glasbarji srednjega veka ondi službovali. Tudi po smrti cesarja Jožefa I. ni bilo umetniškega življenja konec, marveć je znano o njegovem nasledniku cesarju Karolu VI., da je bil izvrsten skladatelj in tako vešč glasbeni vodja, da je celo opere dirigoval. Toda ne le kratkočasovali so se z glasbo na cesarskem dvoru, ampak iz ljubezni do umetnosti so jo gojili; in ako pomislimo, da so se imenovani cesarji morali skoro vedno vojskovati, moramo se čuditi, da so za glasbo našli toliko časa, da se ž njo niso le teoretično pečali, temuč tudi praktično. Treba tudi vedeti, da cesarji niso kakor današnji skladatelji zlagali za druge ljudi, ampak da so bili za svoj dvor, za lastno porabo v cerkvi, koncertni dvorani in operi „dvorni skladatelji“ in so se principi, princesinje in ves dvor udeleževali glasbenih predstav. To so bili res drugi časi, nego sedanjí, ko se že vsaka dekla skoro sramuje v cerkvi peti. Ako vprašamo, odkod da so bili taki učinki, moramo reći, da je to storila prirojena nadarjenost in ljubezen do stvari; poleg tega pa tudi verski čut in cerkveno mišljenje, po katerim so bili cesarji svojim narodom vselej pravi vzor. Koliko lepíh potez nam kaže zgodovina iz njih življenja! O Ferdinandu III. se bere: „da je laški popolnem govoril, latinski brez težave in španski dovoljno. Jako pobožen, strogo cerkvenega mišljenja in npravnega vedenja — mu je glasba najvećje veselje in jo tudi temeljito razume“. — Isto se piše o cesarji Leopoldu: „vsak dan je bil pri treh: sv. mašah in strogo se je držal starih verskih običajev; govoril je nemški, latinski, laški, španski in francoski; za glasbo izdajal je velike svote, knjižico pa je zelo povečšal“.

O cesarju Jožefu I. piše zgodovinar, da je bila edina njegova napaka ta, da ni dalje živel — umrl je namreć še le 32 let star. Častil je Mater Božjo kot vodnico svoje znamenite vojske ter bil vsak dan pri sv. maši. Kadar je srećal duhovnika s sv. popotnico, stopil je raz voz, spremljal ga v najrevnejšo kočó ter ondi delil bogate darove. Še za Karola VI. bila je na dvoru navada, o praznikih po obedu prepevati duhovne pesmi.

Na družih dvorih pogoltnila je potrata in razkošnost velikanske svote; zato se je ves svet čudil priprostemu življenju na habsburškem dvoru. Razveseljevanja bila sta lov in glasba. Zato se je pa tudi razvilo bogato, idealno umetniško življenje za cerkev in raz-

vedrilo kakor nikjer drugod, tako da mi še dandanes njegove slastne paperke pobiramo in bode mirno umetniško življenje dunajskega dvora še v poznih stoletjih predmet patriotičnega ponosa in resničnega spoštovanja. — Pred koncem 19. stoletja povspelo se je vis. c. kr. ministerstvo za bogočastje in pouk, da je na dan spravilo umotvore treh cesarskih skladateljev in to, kakor se zdaj misli, v dveh zvezkih, katerih prvi bode obsegal 14 cerkvenih skladb, drugi pa arije, pesmi i. dr. iz oratorijev in oper.

V tû naznanjenem delu (4 sešitki) pa se nahaja:

1.) Cesar Ferdinand III. Psalm Miserere za samospeve, mešan zbor in orgle. Partitura 1 gld. 10 kr., partitura in glasi 2 gld.

2.) Cesar Leopod I. Missa Angeli Custodis za samospeve, mešan zbor, godala in orgle. Partitura 2 gld. 50 kr., partitura in glasi 5 gld.

3.) Cesar Leopold I. Sub tuum praesidium, za sopran-solo, mešan zbor in orgle. Partitura 70 kr., partitura in glasi 1 gld. 20 kr.

4.) Cesar Jožef I. Regina coeli, za sopran-solo, orhester in orgle. Partitura 1 gld. 50 kr., partitura in glasi 2 gld. 50 kr. A. Z.

Prijateljski list o koralnih vajah.

Dragi prijatelj! Tvojega lista sem se prav srčno razveselil, â tudi močno ustrašil; razveselil zato, ker iz njega razvidim, da je jelo nate vplivati solnce resnice ter tajati led mrznosti do krasnega koralâ; ustrašil pa radi tega, ker ne vem, bodem li kos uspešno zadostiti Tvoji želji. Dragi moj, Ti veliko zahtevaš, češ da naj ti pismeno ob kratkem dam navod, po katerem hočeš svoje pevce učiti koralâ. Da razumeš nemški, bi Ti najrajše v to svrhu nasvetoval zlato Haberl-ovo knjigo „Magister choralis“; pa zgôdi se Tvoja volja in poskusil bodem s pomočjo Božjo! — Narprej zastavim sam vprašanje: Kaj mora pevec vedeti o splošnem glasbenem pouku? in odgovorim: V vsaki vaški šoli se zdaj vsaj toliko o pevskem pouku pové, da note predôčujejo visočino in trajnost tonov. Številke kažejo razmerje med prvim in sosednjimi toni jasneje, nego morejo to zlogi *ut, re, mi ali c, d, e*. Zato se notam često podlagajo številke. Tonovska vrsta od *c* do *e* zadostuje, k večemu privzemi še *F*-škalo, da se izogneš pomožnim črtam. S tolikim znanjem not bodo učenci pri učenju koralnih pesem popolnem shajali, ker so vsi v vrsti naravnih tonov od *c* do *e* zaznamovani. Pevcem ni treba nič vedeti o transponovanju koralâ; to je Tvoja stvar. Treba pa mnogo bralnih vaj v koralnih notah, da privadiš pevce na štiri črte, dva ključa in njih stanje v sistemi. Zahtevaj prav urno branje not po številkah (*C=1*). Zapiši v štiričrtni sistemi (vedno spreminjajoč ključe in njih stanje v sistemi) mnogo bralnih vaj, in vadi potem pevce tudi v glasu in zadevanju. Vaje pa naj se pojo tiho na samoglasnike, številke, z naraščanjem in popuščanjem glasu, ali brez obojega. Za take vaje porabi kakih 15 — 20 minut. Vaje gledé zadevanja naj učenca usposobijo, da bode vse intervale v *C*-vrsti peti znal. Kromatičnih sprememb ni razven *b*. Pevci vedó, da je pri modérnih tonovskih načinih *f* vselej temeljni ton pesmi; v koralu pa more biti tudi 2, 3 do 8. Vadi torej od vsacega tona navzgori in navzdol, veži tone na številke, samoglasnike, zloge in latinske besede in jemlji od vsacega tona intervale do čiste kvinte (dalje se ne nahajajo); pozneje zveži tone 2 do 4 po eni meri in mešano.

Ako si, dragi prijatelj, svoje pevce po tem namigu dobro vadil — česar pa tudi pozneje ne opuščaj — preidi k vaji koralne pesmi. Sprvega izberi take pesmi, katere so bolj silabičnega svojstva, n. pr. *Credo*, *Tedeum*, *Sequentiae*; pozneje sezi po melizmatičnih pesmih. Beri narprej tekst počasi ter izgovarjaj zloge natančno; in to naj ponavljajo pevci posamezno in skupno. Glede izgovarjanja morajo pevci vedeti, 1. da ton na samoglasniku leži in da se soglasniki nazadnje ostro in kratko izgovarjajo; 2. da morajo samoglasniki čisti biti, a ne *o*, in *i* ne *e*; kar se pri visokih tonih rado zgodi; 3. varuj da pevci ne bodo soglasnikov samovoljno vpletali kakor *De(j)us*, *Kyrie(e)h(e)h(e)*,

(N) Amen, ali da ne bodo teksta trgali in krčili. — Polagoma pospešuj tudi tempo, povdarjaj naglase ter povej, kje da naj pevci počivajo ali dihaajo. V daljnem pouku opozarjaj tudi na ključa, note, tonovske načine, postavi temeljni ton in ukazi note kolikor mogoče gladko brati. Pri večjih nevmah n. pr. na *eleison* postavi znamenja za dihanje. Potem naj se note po številkah tiho pojó in pozneje podlôži tonom in tonovskim skupinam samoglasnike, in še le nazadnje tekst. Konečno pa naj pevci pojo stavkoma tekst s potrebnim izvajanjem. Povej pa pevcem, 1. da v skupini dveh ali treh tonov, ležečih v isti meri, se vselej povdarja najvišji ton, drugi se porabijo za naraščanje in popuščanje glasu; 2. ako je več tonov na nenaglašenem zlogu, tedaj se lahneje in hitreje pojo, kakor pri naglasu; 3. sestavljene tonovske skupine v mešanem redu (navzgori in navzdol ali narobe) se v obče tako predavajo, da proti višini naraščajo, proti nižini popuščajo; 4. pri daljših skupinah se na konci nekoliko zategue, kakor tudi na konci kakega stavka. V večjih prostorih naj se poje bolj zategnjeno, in paziti je zlasti na to, da se drugotni zlogi ne pozgubé; kajti koral se mora gledé teksta po vsi cerkvi razumeti. — Toliko za danes. Ravnaj se, dragi moj, po teh pičlih navodilih; nadejam se, da Tvoj trud ne bode zaman. Zdrav!

— e —

D o p i s i.

V Škofji Loki so se pretečeno leto pele v kapucinski cerkvi sledeče latinske maše: Giov. da Palestrina: Missa „Brevis“ enkrat; Ant. Foerster: Missa solemnis opus 25. trikrat in Missa sanctae Ceciliae enkrat. Haller: Missa „septima“ enkrat; Zangel: „Papst Leo“-Messe enkrat; koralno „Missa solemnis“. P. Ang. Hribar: Missa „Tota pulchra es Maria“ enkrat. Ign. Hladnik: Missa in honorem ss. App. Petri et Pauli, dvakrat; Dan. Fajgelj: Slovesna latinska maša opus 31, enkrat; Ign. Hladnik: Missa in honorem sacratissimi Rosarii B. M. V. enkrat. Joh. Schweitzer: Missa in honorem conceptionis immaculatae B. M. V.

Na novo smo se naučili pretečeno leto pet maš, namreč: Palestrinovo „Missa brevis“ koralno Missa solemnis, Hladnikovo Missa in honorem s. Rosarii; Fajgeljnov slovesno latinsko mašo in pa Schweitzerjevo Missa in honorem conceptionis immaculatae B. M. za moški zbor.

Razun teh maš naučili smo se pa tudi koralni „Te Deum“, „Graduale“, „Timete Dominum“ zl. Ant. Foerster. Off. „Assumpta est Maria“ Burgarell, Off. „Confirma hoc Deus“, Piel; Off. „Laetentur coeli“ Fr. Nekes; Off. „Tui sunt coeli“ Wiltberger, Graduale „Omnes de Saba“ Nikel; Off. „Reges Tharsis“ Fr. Koenen. — Poleg tega naučili smo se tudi še več lepih latinskih motetov in slovenskih maš in pesmi, katere bi bilo pa predolgo naštevati.

Da smo mogli tudi težke skladbe peti, moramo se zahvaliti še posebno gospodom dijakom, kateri so nam o počitnicah pomagali pri petju. Jakob Uranič, pevovodja.

Trnovo na Notranjskem. Večkrat je slišati pritožbo, da ima „Cerkv. Glasbenik“ tako malo dopisov. Veste kaj, g. vrednik, jaz se temu čisto nič ne čudim; dobrega človek nima kaj poročati, o slabem pa se najraje molči. Tudi iz Trnovega menda niste do sedaj prejeli nobenega dopisa: vsaj jaz se tega ne spominjam, dasi že precej let vesno prebiram Vaš cenjeni list. To pač vsaj po nekoliko dokazuje, da smo tudi tukaj gledé prave cerkvene glasbe dolgo časa — dremali. A hvala Bogu, zdramili smo se, in z veseljem se nadejamo, da se bode tudi tukaj zdatno obrnilo na bolje.

Že dolgo časa se je resno mislilo na to, kako da bi se tudi tukaj zboljšalo cerkveno petje. A kje začeti? — S starimi pevkami pač ni kazalo; treba je bilo toraj začeti pri malih. In res, začelo se je že pred par leti v tem smislu delovati pri gojenkah tukajšne izvrstne samostanske šole. Rad priznavam, da kakor sem od te šole v marsikaterem oziru pričakoval boljših časov za trnovsko faro, tako se je tudi moje upanje, da se bo kedaj zboljšalo tukajšno cerkveno petje, opiralo zlasti na to šolo.

V lični samostanski kapelici pelo se je pri službi božji vselej v strogo cerkvenem duhu. Ob posebnih slovesnih prilikah obhajala se je tamkaj tudi peta sv. maša, in tedaj se je pelo

vselej liturgično popolnoma pravilno: introitus, communio in responsoria koralno s spremljevanjem harmonija; graduale in offertorium od dně; maša s popolnim tekstom. Pele pa so se do sedaj tri latinske dvoglasne maše: Jaspers: „Missa quarta; Schweitzer: „Missa in hon. Ss. Infantis Jesu; Stehle: „Salve Regina“.

A to pelo se je le v kapeli šolskih sester. Kaj pa v farni cerkvi? — V farni cerkvi je šlo še vse po starem do novega leta. Z novim letom pa se je — hvala Bogu — vse nekako preobrnilo; nekatere stare pevke so odstopile in nastopil je sedaj z veseljem novi dvoglasni samostanski zbor. In pri tem — upamo — bode odslej ostalo.

Ob navadnih nedeljah poje se sedaj v prvi vrsti iz „Cecilije“. Na sv. 3 Kraljev dan pel je novi zbor prvič sv. mašo liturgično pravilno. Pela se je Stehle-jeva „Preisnesse“ (dvoglasno); introitus koralno; graduale Foersterjev; po pravilno recitovanem offertoriju Hladnikov motet: „Puer nobis nascitur“ (z drugo kitico o Herodu); communio enoglasno s spremljevanjem orgel; Tantum ergo Wittov; po blagoslovu Foersterjev „Laudate Dominum“. Popoldne pele so se prvič Sattnerjeve litanije (Cerkv. Glasb. 1889, 3. priloga). Po mojih mislih jo je g. skladatelj s svojimi litanijami dobro pogodil. Tamkaj namreč, kjer je ljudstvo že od nekdanj navajeno, da na tri in tri invokacije odgovarja z refrain-om, pač ne kaže odpraviti te spodbudne pobožnosti. Ali ker take litanije nikakor niso liturgično pravilne, naj bi se povsodi uvedle litanije po navodu g. o. Hugolina. V teh litanijah namreč se na vsako invokacijo odgovarja s „prosi za nas“, a po teh invokacijah se poje refrain. Na ta način ustrezemo cerkvenim določilom, ob enem pa tudi ljudstvu, katero zlasti pri litanijah tako rado prepeva.

Petje je bilo omenjeni dan v obče dobro; le škoda, da so orgle tako slabe. Naredil jih je njega dni Malahovsky, a sedaj mu pač ne napravljajo posebne časti.

Toda za danes končam. Prvi odločilni korak je storjen, sicer pa smo še zelo oddaljeni od pravega cecilijanskega ideala. Vendar kdor pozna tukajšnje razmere, bode rad priznal, da je to vsekako precejšen napredek. Hvala za to Bogu in sv. Ceciliji. F. F.—č.

Razne reči.

— Kakor je „C. Gl.“ že omenjal, bode dně 2. febr. 300 let preteklo, odkar je knez glasbe, G. P. Palestrina umrl. Iz raznih krajev se čuje, da se bode ta obletnica sijajno obhajala. Nadejamo se, da bode nam mogoče v prihodnjem listu natančneje poročati o teh slavnostih. Želeti je, naj bi se zlasti ta dan, kakor v ljubljanski stolnici, po cerkvah v obče obhajal spomin Palestrine s tem, da se popevajo njegove skladbe, katerih se tako pičlo nahaja v repertoaru naših cerkv, da je prstov ene roke preveč, ako jih hočemo po njih naštet. Res malo število, ako pomislimo, da so Palestrinine skladbe natisnjene v 32 zvezkih (Haberlove izdaje) ter da je med njimi samo maš — 85!

— C. kr. učiteljske v Innsbruck-u je z letošnjim šolskim letom vsprejelo v učni načrt tudi koralno petje kot prostovoljni predmet, katerega se pa udeležujejo vsi kandidati 4. leta; pončuje ga — 1 uro na teden — glasbeni vodja Melh. Haag.

— E. Tinel-a oratorij „sv. Francíšek“ se bode v tej zimski sezoni predaval v 22. mestih avstrijskih, nemških in ameriških.

— Iz Aten se poroča („Standard“), da so pri izkopavanju na mestu nekdanjega delfiškega svetišča našli v kamen vrezano himno Apolonu na čast; nad vsakim zlogom vlesano je glasbeno znamenje. Veščaki menijo, da je ta napis iz 2. stoletja pred Kristom; note pa da so od Aristoksena, učenca Aristotolovega.

— Iz Petrograda pišejo, da je ruska vlada sklenila, na državnih univerzah ustanoviti posebne stolice za narodno petje s tem namenom, da se vzdigne neizmerni zaklad narodnih pesem v izvornih oblikah.

— Stolni kapelnik, č. g. C. Cohen v Kölnu je prejel povodom cesaričinega obiskanja ondotne stolnice ter v nji prirejenega cerkv. koncerta v priznanje zaslug za sveto glasbo red pruske krone 4. vrste. Čestitamo!

Današnjemu listu pridana je 1. števil. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glash. priloge Anton Foerster.

Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.